

نویسنده: فاطمه پورمند

قیمت: 430000 ریال

سفارش کتاب

این کتاب که با نظارت پژوهشکده هنر منتشر شده، هنر معاصر ایرانی را با نگاهی انتقادی مورد پژوهش قرار داده و در این راه، کارکرد هویت فرهنگی را (به صورت ایرانی شدن یا ایرانیز کردن هنر) به عنوان مسئله اصلی در نظر گرفته است.

کتاب دامنه‌ای از هنرمندان و آثار هنری را موضوع بحث قرار می‌دهد که در عرصه جهانی به عنوان نمایندگان هنر معاصر منطقه خود مطرح شده و شهرت یافته‌اند. حضور جهانی هنر معاصر ایرانی در رویدادهای نمایشی و تجاری هنر، به نظر می‌رسد، وجهه‌ای از بین‌المللی‌گرایی عرصه فرهنگ جهانی را به نمایش می‌گذارد که پس از مبارزات گوناگون برای مرکززدایی از قدرت غربی و اعطای موقعیت برابر به حواشی فرهنگی به دست آمده است؛ دستاورد برابرخواهانه‌ای که پسامدرنیسم (به نوعی) و پساستعمارگرایی برای دستیابی به آن کوشیده‌اند. اما نگاه دقیق‌تر به آنچه جهان از هنر معاصر ایرانی می‌بیند، آن گونه از هنری نیست که اقتضانات دوران خود را برآورده ساخته و همسو با تحولات اساسی هنر دوران متأخر یا به بیان دقیق‌تر، «معاصریت» دوران، دست‌کم بخشی از ارزش‌های فرهنگی متبوع خویش را در هنر تحقق بخشیده باشد. به زعم این کتاب، هنر معاصر جهانی ایران، هنر واپس‌گرایی به نظر می‌آید که بیشتر به بازی با علائم و شمایل‌های فرهنگی خاص ایران و گاه آمیختنشان با نشانه‌های فرهنگ مقابل مشغول است و در بهترین حالت خود، عرصه «فرم زیبا» را توسعه می‌بخشد. هنر معاصر ایرانی تنها به واسطه مجموعه نشانه‌هایی ارجاع‌دهنده به هویت فرهنگی شناخته می‌شود که به قالب‌هایی کهنه یا نو الصاق شده‌اند؛ و اگرچه گاه به تقلید ژست آوانگارد پرداخته‌اند، با مهم‌ترین دستاوردهای رهایی‌بخشی که هنر را به مثابه یک نیروی فرهنگی توانمند به عرصه کنش و تأثیرگذاری اجتماعی بازگردانده‌اند، مناسبتی ندارند.

فرم‌گرایی، پاپ ایرانی، نگرش‌های انتقادی و مفهوم‌گرایی در هنر معاصر ایرانی نمایانگر گفتمانی از هویت فرهنگی‌اند که متناسب با زیرساخت‌های تجاری فضای در نظر گرفته شده برای عرضه و نمایش این آثار، با جداسازی نشانه‌های فرهنگی از بستر تاریخی، نه به منظور بازتعریف معاصر آن‌ها بلکه نشانه‌بازی و ساخت ترکیب‌های دلربا‌تر، هویت فرهنگی را کالایی کرده و به کام سرمایه‌داری نوین جهانی فرستاده است. هنر معاصر ایرانی نه جلوه‌ای از جهانی شدن موعود هنر بلکه صورتی مطلوب و گزیده از هنری با نشانه‌های فرهنگی متفاوت است تا بخشی از پازل فرهنگی متنوعی کامل شود که سرمایه‌داری برای فریب افکار عمومی تدارک دیده است.

نظریه و روش انتقادی، هنر معاصر در جهان معاصر، و هنر معاصر ایران عناوین سه فصل این کتاب است که پیشتر در قالب رساله دکتری با راهنمایی عفت السادات افضل طوسی در دانشگاه الزهرا دفاع شده و از سوی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات مورد حمایت قرار گرفته است.